

Academia de Științe a Moldovei
Institutul de Filologie

RAPORT

de monitorizare a posturilor de radio sub aspectul calității limbii române
(septembrie 2013)

În septembrie 2013, au fost monitorizate **14** posturi de radio: **Radio Moldova Actualități, Radio Moldova Tineret, Radio Chișinău, Vocea Basarabiei, Radio Noroc, Jurnal FM, Micul Samaritean, Radio Stil, Radio Plai, MUZ FM, Maestro FM, Fresh FM, Hit FM și Polidisc.**

Echipa de experți (dr. Ana Vulpe, dr. Galaction Verebceanu, cercetătorul științific Lidia Vieru, coordonator dr. Inga Druță) a monitorizat **120** de ore de emisie. Posturile de radio au fost selectate în funcție de acoperire și de ponderea emisiunilor informative și de divertisment. Au fost urmărite sub aspect lingvistic emisiunile de știri, emisiunile de divertisment și unele emisiuni de tip talk-show.

Monitorizarea a vizat modul în care vorbesc profesioniștii din domeniu: prezentatorii de știri, reporterii, moderatorii, nu și persoanele care participă în calitate de invitați la emisiuni.

Pentru conținutul semantic al lexemelor, raportarea s-a făcut la *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX, toate edițiile) și la *Dicționarul explicativ ilustrat al limbii române* (DEXI), iar pentru corectitudinea unor forme, la *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (București, 2005).

Au fost înregistrate în special abaterile de la normă verificabile (în dicționare, gramatici, lucrări de cultivare a limbii), erorile pe cale de a se generaliza, dar am consemnat și unele greșeli accidentale, care s-ar putea extinde în mod nedorit.

I. Pronunțare

1.1. Am înregistrat abateri referitoare la **rostirea hipercorectă** a unor cuvinte:

- „înșeală” (MUZ FM, 26.IX) – corect: *înșală*;
- „așeaz-o la masă” (MUZ FM, 10.IX) – corect: *așaz-o*;
- „vreai să faci” (Radio Moldova Actualități, 28.IX) – corect: *vrei*;
- „de la șeapte până la zece” (Jurnal FM, 17.IX) – corect: *șapte*;
- „să ne trimitеți mesaje” (Radio Noroc, 22.IX) – corect: *mesaje*.

1.2. Se constată și **pronunțarea greșită (trunchiată, familiară etc.)** a unor numere:

- „**optăsprezece** grade” (Radio Polidisc, 16.IX; Jurnal FM, 21.IX) – corect: *optsprezece*;
- „ora **optăsprezece**” (Micul Samaritean, 20.IX) – corect: *optsprezece*;
- „**optăsprezece** ani” (Radio Chișinău, 18.IX) – corect: *optsprezece*;
- „**optăsprezece** grade” (Hit FM, 18.IX; Radio Noroc, 20.IX) – corect: *optsprezece*;
- „**patrusprezece** grade” (Radio Moldova Tineret, 19.IX) – corect: *paisprezece*;
- „**șapsprezece** lei” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *șaptesprezece lei*;
- „**șapsprezece** septembrie”, „**șapsprezece** lei” (Radio Stil, 17.IX) – corect: *șaptesprezece*;
- „**șapsprezece** sportivi” (Fresh FM, 27.IX) – corect: *șaptesprezece*;
- „**șaptsprezece** euro” (Hit FM, 18.IX) – corect: *șaptesprezece*;
- „șapte și **optșpe** minute” (Radio Noroc, 16.IX) – corect: *optsprezece*.

1.3. O serie de abateri privesc **rostirea greșită a unor cuvinte**:

– de uz curent (rostite popular/regional):

- „**întroducerea**” (Radio Moldova Actualități, 16.IX; Radio Chișinău, 23.IX) – corect: *introducerea*;
- „se detaș**ază**” (Radio Moldova Actualități, 19.IX) – corect: *se detașează*;
- „vă **îmblă** mintea” (MUZ FM, 26.IX) – corect: *umblă*;
- „**dumnevoastră**” (Vocea Basarabiei, 25.IX) – corect: *dumneavoastră*;
- „**dumneavoastre**” (Radio Moldova Actualități, 28.IX) – corect: *dumneavoastră*;
- „case pustii, cu **lăcate** la ușă” (Radio Moldova Actualități, 29.IX) – corect: *lacăte*;

– neologice:

- „seismul [**seis**-mul]” (Jurnal FM, 20.IX; MUZ FM, 20.IX) – corect: *seismul [se-is-mul]*;
- „**hacker** [**hacher**]” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *hacker [hecăr]*;
- „**gadget** [**gheget**]” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *gadget [gaget]*;
- „**fast-food** [**festfud**]” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *fast-food [fastfud]*;
- „**rugby** [**rugbi**]” (Radio Chișinău, 19.IX) – corect: *rugby [ragbi]*;
- „**computerele** [computer~~e~~]” (MUZ FM, 20.IX) – corect: *computerele [compiuterele]*;
- „**businessmanul** [biznesmanul]” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *businessmanul [bižnismenul]*;
- „**falii seismice** [**seis**-mice]” (Radio Chișinău, 23.IX) – corect: *seismice [se-is-mice]*;
- „noi **standarte**” (Vocea Basarabiei, 16.IX) – corect: *standarde*;
- „**epizodul**” (Radio Moldova Actualități, 18.IX, 27.IX) – corect: *episodul*;

– nume proprii:

- „**Ferdinand Magellan** [**maghelan**]” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *Ferdinand/Fernando Magellan [magelan]*;
- „**Mont Blanc** [**mont blanc**]” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *[pron. mōn blān]*.

1.4. Sunt frecvente și greșelile de accentuare:

– a substantivelor comune:

- „industrie” (Radio Moldova Tineret, 16.IX, 18.IX; Radio Noroc, 18.IX; Radio Plai, 20.IX; Jurnal FM, 21.IX; Radio Chișinău, 24.IX) – corect: *industrie*;
- „butelie” (Radio Noroc, 17.IX) – corect: *butelie*;
- „dalii galbene” (Radio Noroc, 27.IX) – corect: *dalii*;
- „intrigă” (Micul Samaritean, 17.IX; Jurnal FM, 25.IX) – corect: *intrigă*;
- „standard” (Radio Moldova Actualități, 18.IX; Micul Samaritean, 20.IX; Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *standard*;
- „studio” (Radio Plai, 20.IX; Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *studio*;
- „comando” (Radio Chișinău, 24.IX) – corect: *comando*;
- „administrator” (Radio Moldova Actualități, 16.IX; Radio Plai, 20.IX; Radio Chișinău, 24.IX; MUZ FM, 27.IX) – corect: *administrator*;
- „translator” (Radio Plai, 27.IX) – corect: *translator*;
- „regizorul videoclipului” (MUZ FM, 20.IX) – corect: *regizorul*;
- „inspector” (Radio Moldova Actualități, 17.IX; MUZ FM, 27.IX) – corect: *inspector*;
- „directorul agenției” (Radio Noroc, 20.IX) – corect: *directorul*;
- „muncă prin cumul” (Radio Moldova Actualități, 20.IX) – corect: *cumul*;
- „Aici mirosul te ademenește” (Radio Noroc, 18.IX) – corect: *mirosul*;
- „debit” (Vocea Basarabiei, 16.IX; Radio Plai, 20.IX) – corect: *debit*;
- „climat cultural” (Radio Chișinău, 25.IX) – corect: *climat*;
- „audit” (Radio Moldova Actualități, 18.IX; Radio Moldova Tineret, 19.IX) – corect: *audit*;
- „disputa dintre Rusia și Ucraina” (Radio Chișinău, 27.IX) – corect: *disputa*;
- „limita de vârstă” (Radio Polidisc, 20.IX) – corect: *limita*;
- „endocrinolog” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *endocrinolog*;
- „tutore” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *tutore*;
- „weekend” (Radio Stil, 17.IX; Jurnal FM, 21.IX) – corect: *weekend [uichend]*;
- „display [displei] flexibil” (Radio Stil, 27.IX) – corect: *display [displei]*;
- „cocteil” (Hit FM, 19.IX) – corect: *cocteil*;
- „chelneriță” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *chelneriță*;
- „primăvară” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *primăvară*;
- „diplomele noastre” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *diplomele*;
- „ura” (Radio Moldova Tineret, 20.IX) – corect: *ura*;
- „mumiile” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *mumiile*;

– a numelor proprii:

- „Premiul Nobel” (Jurnal FM, 21.IX) – corect: *Premiul Nobel*;
- „Rusia” (Radio Moldova Actualități, 28.IX) – corect: *Rusia*;
- „Kusturica [custurița]” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *Kusturica [custurița]*;
- „județul Ilfov” (Radio Noroc, 20.IX; Radio Plai, 20.IX) – corect: *județul Ilfov*;
- „Oscarurilor” (Maestro FM, 19.IX) – corect: *Oscarurilor*;
- „Prunariu” (Radio Noroc, 27. IX) – corect: *Prunariu*;

– a adjectivelor:

- „propice” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *propice*;
- „observare neutră” (Radio Moldova Tineret, 20.IX) – corect: *neutră*;
- „salariile mizere” (Radio Plai, 27.IX) – corect: *mizere*;

– a verbelor:

- „felicît” (Radio Noroc, 18.IX; Radio Plai, 20.IX; Jurnal FM, 16.IX, 21.IX) – corect: *felicît*;
- „să se termîne” (Radio Moldova Tineret, 17.IX) – corect: *să se termine*;
- „Trezește-mă când septembrie se termîină...” (Radio Chișinău, 17.IX, 24.IX) – corect: *se termină*;
- „vrea să termîni cât mai repede programul” (Jurnal FM, 20.IX) – corect: *să termini*;
- „determîină” (Radio Moldova Tineret, 17.IX; Radio Chișinău, 25.IX; Radio Plai, 27.IX) – corect: *determină*;
- „rămâneți” (Micul Samaritean, 20.IX) – corect: *rămâneți*;
- „totul se precipită” (Radio Moldova Tineret, 20.IX) – corect: *precipită*;
- „n-o să exercite” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *n-o să exercite*;
- „Rusia exercită presiuni asupra țării noastre” (Radio Noroc, 20.IX) – corect: *exercită*;
- „scrieți un nume” (Jurnal FM, 17.IX) – corect: *scrieți un nume*;
- „credeți” (Vocea Basarabiei, 25.IX) – corect: *credeți*;
- „mergem” (Radio Noroc, 16.IX) – corect: *mergem*.

II. Gramatică

2. Morfologie

2.1. Forme greșite ale unor verbe

2.1.1. Formele hibride de indicativ imperfect *vroiam, vroia, vroiau* etc., folosite în locul celor corecte, fără *-r-* în radical – *voiam, voia, voiau* etc. –, apar la unele posturi monitorizate:

- „chiar **vroiam** să menționez” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: **voiam**;
- „**vroiai** să spui ceva” (MUZ FM, 10.IX) – corect: **voiai**.

2.1.2. Semnalăm și utilizarea verbului *a trebui* cu forma de indicativ prezent, persoana a III-a plural *trebuie*. Pentru indicativ prezent este corectă doar forma (unică pentru toate persoanele și numerele) *trebuie*:

- „vă **trebuie** vouă?” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *vă trebuie vouă?*;
- „dacă îți **trebuie** ele” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *dacă îți trebuie ele*.

2.1.3. Am înregistrat forme greșite ale unor verbe fără sufixele *-ez* sau *-esc*:

- „să **împărtăși** cu noi aceste lecții utile” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *să împărtășești cu noi aceste lecții utile*;

- „soarele **străluce**” (Jurnal FM, 17.IX) – corect: *soarele strălucește*;
- „**să revizui** repetat” (Vocea Basarabiei, 25.IX) – corect: *să revizuiеști*.

2.1.4. Am înregistrat și o situație inversă, de conjugare greșită a unor verbe cu sufix:

- „să **absolvească**” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *să **absolve*** (conform DOOM 2005, verbul *a absolvi* se conjugă fără sufix);
- „Republica Moldova **deleghează** o echipă...” (Radio Moldova Actualități, 20.IX) – corect: *deleagă*;
- „se **surpează** acolo asfaltul” (Radio Plai, 27.IX) – corect: *se surpră*.

2.1.5. Am întâlnit forme greșite de imperativ:

- „nu mai **fă** una ca asta” (MUZ FM, 20.IX) – corect: *nu **face***;
- „nu **fă** altuia” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *nu **face***;
- „**nu** mă **fă**, te rog, să...” (MUZ FM, 26.IX) – corect: *nu mă **face**, te rog, să...*

2.1.6. O greșeală frecventă este accentuarea pe sufix, în loc de radical, a verbelor de conjugarea a III-a, la imperativ, persoana a II-a plural, atunci când sunt urmate de clitice pronominale:

- „**făceți-vă** vacanță” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: ***faceți-vă** vacanță*;
- „**scoteți-le** din crengi” (Jurnal FM, 16.IX) – corect: ***scoateți-le***;
- „**transmiteți-i**” (Jurnal FM, 20.IX) – corect: *transmițeți-i*;
- „**spuneți-le**” (Jurnal FM, 21.IX) – corect: *spuneți-le*;
- „**spuneți-ne** ce se întâmplă” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *spuneți-ne*;
- „**Spuneți-ne**, cu ce scop se organizează acest eveniment?” (Radio Chișinău, 23.IX) – corect: *spuneți-ne*;
- „**spuneți-ne** ce aveți de spus” (Radio Plai, 27.IX) – corect: *spuneți-ne*;
- „**credeți-ne**” (MUZ FM, 20.IX, 27.IX) – corect: *credeți-ne*;
- „**închideți-l**” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *închideți-l*;
- „weekendul **petreceți-l** activ” (Hit FM, 27.IX) – corect: *petreceți-l*.

2.1.7. Verbele *a plăcea*, *a apărea*, *a încăpea* sunt de conjugarea a doua, nu a treia:

- „mie mi-ar **place**” (Radio Plai, 27.IX) – corect: *mie mi-ar **plăcea***;
- „care, cu siguranță, vă **va place**” (Hit FM, 27.IX) – corect: *vă **va plăcea***;
- „în al doilea interval **vor apare** nori” (Radio Plai, 17.IX) – corect: ***vor apărea***;
- „**ar încape** oare și...” (Radio Moldova Actualități, 17.IX) – corect: ***ar încăpea***.

2.1.8. Verbul *a (se) succeda* este de conjugarea I, nu a treia:

- „evenimentele care **se succed**” (Radio Moldova Tineret, 17.IX) – corect: *evenimentele care **se succedă***.

2.1.9. Am înregistrat și forma greșită a verbului *a merita* – *se merită*. Verbul *a merita* nu este însă reflexiv:

- „vedeți și voi dacă nu **se merită**” (Jurnal FM, 28.IX) – corect: *vedeți și voi dacă nu **merită***;

- „se merită a fi ascultată” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *merită a fi ascultată*;
- „așteptarea se merită” (Radio Moldova Tineret, 19.IX) – corect: *așteptarea merită*;
- „să nu se merite” (Radio Moldova Actualități, 29.IX) – corect: *să nu merite*;
- „nu ești sigur dacă se merită” (MUZ FM, 16.IX) – corect: *nu ești sigur dacă merită*.

2.2. Forme greșite ale unor substantive

2.2.1. O abatere constatată la unele posturi de radio este articularea incorectă a unui substantiv compus:

- „**Primul-ministru**, Iurie Leancă, va prezenta astăzi raportul...” (Radio Polidisc, 17.IX, 18.IX, 20.IX; Radio Chișinău, 19.IX, 20.IX, 23.IX, 25.IX) – corect: *prim-ministrul*.

2.2.2. Am înregistrat oscilații în folosirea desinențelor de feminin singular, genitiv-dativ, *-e* și *-i*:

- „prezentare a noii **cağuli**” (Radio Noroc, 27.IX) – corect: *prezentare a noii cağule*.

2.2.3. Am atestat și forme greșite de plural ale unor substantive:

- „**cămașe**” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *cămăși*;
- „**chitări**” (Radio Moldova Tineret, 18.IX; Radio Chișinău, 23.IX) – corect: *chitare*;
- „**peștere**” (Micul Samaritean, 17.IX) – corect: *peșteri*;
- „în **termeni** cât mai restrânși” (Radio Moldova Actualități, 17.IX) – corect: *în termene cât mai restrânse (termeni „cuvinte”; termene „interval de timp”)*;
- „**termenii** de execuție” (Radio Noroc, 20.IX) – corect: *termenul/termenele de execuție*;
- „**raporturile** fotografice și cele scrise” (Micul Samaritean, 20.IX) – corect: *rapoartele fotografice și cele scrise (raporturi „relații”; rapoarte „relatări oficiale”)*;
- „**astrele**” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *aștrii*;
- „vă dor **capurile**?” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *capetele*;
- „la **englezii** ăștia” (Jurnal FM, 16.IX) – corect: *englezii*;
- „când e vorba de **cerți**” (Radio Plai, 27.IX) – corect: *certuri*;
- „**suiciduri**” (Radio Polidisc, 20.IX) – corect: *cazuri de suicid (suicid nu are formă de plural)*.

2.2.4. Se observă concurența între desinențele de neutru plural *-e* și *-uri*:

- „**albumuri** de studiu” (Radio Chișinău, 25.IX) – corect: *albume de studio*;
- „Dar cu **permisurile** de conducere e ceva mai altfel” (Radio Plai, 16.IX) – corect: *permise*;
- „**chibriturile**” (Jurnal FM, 17.IX) – corect: *chibriturile*;
- „aceste **dinee**” (Radio Noroc, 20.IX) – corect: *dineuri*;
- „**transferele** au fost făcute” (Radio Moldova Actualități, 18.IX) – corect: *transferurile*;
- „să dăm start apelurilor, **mesajurilor**” (Radio Noroc, 28.IX) – corect: *mesajelor*.

2.2.5. Am înregistrat și forme greșit declinate la genitiv-dativ:

- „împotriva **boalelor** de inimă” (Radio Moldova Actualități, 29.IX) – corect: **bolilor**;
- „diasporilor” (Vocea Basarabiei, 25.IX) – corect: **diasporelor**.

2.2.6. Am constatat și exprimarea genitivului sau a dativului numelor proprii de genul feminin, terminate în vocală, cu marca *lui/lu'*, în locul exprimării flexionare:

- „Această ediție vreau s-o dedic... **lui Maria** Tănase” (Radio Chișinău, 27.IX) – corect: *Această ediție vreau s-o dedic... **Mariei** Tănase*.

2.2.7. Am înregistrat, la unele posturi monitorizate, substantive feminine create prin moțione în cazul unor substantive epicene (numai cu formă de masculin):

- „**ministrei** noastre Maia Sandu” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *ministrului Maia Sandu/doamnei ministru Maia Sandu*;
- „**ministra** muncii”, „**ministrei** muncii” (Vocea Basarabiei, 25.IX) – corect: *ministrul muncii, ministrului muncii*.
- „Republica Moldova este **lideră** în aplicarea politicii europene” (Radio Moldova Actualități, 20.IX) – corect: *Republica Moldova este **lider** în aplicarea politicii europene*.

2.3. Forme greșite ale unor adjective

2.3.1. Am înregistrat forma de feminin plural *ultimile*, în locul celei corecte, *ultimele*:

- „vă prezint **ultimile** știri” (Radio Stil, 26.IX) – corect: *ultimele știri*;
- „**ultimile** trei minute” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *ultimele trei minute*.

2.3.2. Am întâlnit un adjectiv declinat greșit la genitiv-dativ:

- „pentru siguranța navigației **aeriane**” (Radio Moldova Actualități, 19.IX) – corect: *aeriene*.

2.4. Forme greșite ale unor adverbe

O greșeală răspândită este înlocuirea formelor adverbiale *maximum* și *minimum* cu cele ale adjectivelor corespondente, *maxim* și *minim*:

- „**maxim** un minut” (Jurnal FM, 21.IX) – corect: *maximum un minut*;
- „temperaturi de **maxim** 6 grade” (MUZ FM, 26.IX) – corect: *temperaturi de maximum 6 grade*;
- „în valoare de **minim** 9000 de euro” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *în valoare de minimum 9000 de euro*.

Formele *maxim* și *minim* sunt folosite greșit și în locuțiunile adverbiale **la maxim* și **la minim*, în loc de *la maximum* și *la minimum*:

- „se bucură **la maxim**” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *se bucură la maximum*;

- „profită **la maxim**” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *profită la maximum*;
- „utilizarea **la maxim** a produselor secundare” (Radio Polidisc, 20.IX) – corect: *utilizarea la maximum*;
- „folosind **la minim** terminologia medicală” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *folosind la minimum terminologia medicală*.

2.5. Forme greșite ale unor adjective numerale

2.5.1. La unele posturi monitorizate, am constatat preferința pentru numeralul cardinal în locul celui ordinal pentru a desemna data. Numeralesle cardinale se utilizează pentru a preciza data începând cu **2**. Pentru data de **1**, conform tradiției, se folosește numeralul ordinal *întâi* (nu *unu*):

- „**unu** decembrie” (Radio Chișinău, 19.IX) – corect: *întâi decembrie*;
- „pe **unu** și doi octombrie” (Radio Moldova Actualități, 20.IX) – corect: *pe întâi și două/doi octombrie*;
- „până la **unu** octombrie” (Vocea Basarabiei, 25.IX) – corect: *întâi octombrie*;
- „În perioada **unu** – zece iunie 2007...” (Radio Chișinău, 19.IX) – corect: *întâi – zece iunie*;
- „în perioada **unu-doi** octombrie” (MUZ FM, 26.IX; Radio Noroc, 27.IX) – corect: *în perioada întâi-două/doi octombrie*.

3. Sintaxă

3.1. Dezacordul

3.1.1. Dezacordul dintre predicat și subiect

Unele dezacorduri se produc prin atracția altui termen din enunț, din cauza topicii componentelor enunțului. Alte dezacorduri au cauze semantice, atunci când există o neconcordanță între forma și sensul unui termen aflat în poziția de subiect. Pe lângă factorii de natură lingvistică (atracția, sensul), apariția dezacordurilor este favorizată de diverși factori specifici comunicării orale: neanticiparea mesajului, neatenția, rapiditatea comunicării:

- „Tot atunci noul **grup** [...] **au înregistrat** primele patru piese, apoi **au filmat** un videoclip, iar în ianuarie '95 **au prezentat** primul său concert...” (Radio Chișinău, 18.IX) – corect: *Tot atunci noul grup [...] a înregistrat primele patru piese, apoi a filmat un videoclip, iar în ianuarie '95 a prezentat primul său concert*;
- „**o echipă** de scafandri... **au dat** de rămășițe...” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *o echipă de scafandri... a dat de rămășițe...*;
- „**prețurile** la roșii **va scădea** puțin” (Radio Plai, 27.IX) – corect: *prețurile la roșii vor scădea puțin*;
- „o sută cincizeci de concerte, împreună cu Bruno, **au avut** Sașa Lopez” (Radio Plai, 17.IX) – corect: *o sută cincizeci de concerte, împreună cu Bruno, a avut Sașa Lopez*;
- „**O delegație** a Republicii Moldova în frunte cu... Valeriu Lazăr și... Vasile Bumacov **se vor afla** la Moscova” (Vocea Basarabiei, 16.IX) – corect: *O delegație a*

Republicii Moldova în frunte cu... Valeriu Lazăr și... Vasile Bumacov se va afla la Moscova;

▪ „nu știu cum **va lua sfârșit toate**” (Jurnal FM, 20.IX) – corect: *nu știu cum vor lua sfârșit toate*;

▪ „**un lot** de prune moldovenești care **urmu** să ajungă la Moscova” (Vocea Basarabiei, 26.IX) – corect: *un lot de prune moldovenești care urma să ajungă la Moscova*;

▪ „patruzeci și șapte de **cadre** au fost **instruiți**” (Radio Moldova Actualități, 20.IX) – corect: *patruzeci și șapte de cadre au fost instruite*;

▪ „iar scările care parcă nu duc nicăieri **poate susține...**” (Radio Noroc, 28.IX) – corect: *iar scările care parcă nu duc nicăieri pot susține...*

3.1.2. Nerespectarea regimului verbal este o greșeală gravă:

▪ „**m-a telefonat** în direct un domn” (Radio Moldova Tineret, 20.IX) – corect: *m-a sunat/m-a apelat/mi-a telefonat în direct un domn*;

▪ „**nu s-au dezamăgit?**” (Radio Plai, 21.IX) – corect: *nu au fost dezamăgiți?/nu au rămas dezamăgiți?*

Un caz specific este utilizarea verbului *a trebui* cu supin (*trebuie de făcut*) în loc de participiu (*trebuie făcut*):

▪ „cu soacra nu **trebuie de** locuit” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *cu soacra nu trebuie locuit/să locuim (împreună)*.

3.1.3. Dezacordul pronumelui semiindependent (articolului posesiv) *al*

Am înregistrat și în această etapă de monitorizare două tipuri de utilizare greșită a formelor articolului genitival sau posesiv *al*: utilizarea invariabilă a formei *a*; utilizarea unei forme acordate greșit, cu alt element din enunț, prin atracție.

– utilizarea invariabilă:

▪ „ajutorul prietenilor și **a** familiei” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *ajutorul prietenilor și al familiei*;

▪ „condițiile de muncă **a** lucrătorilor” (Radio Moldova Actualități, 20.IX) – corect: *condițiile de muncă ale lucrătorilor*;

▪ „coordonează echipele de voluntari **a** proiectelor” (Micul Samaritean, 20.VIII) – corect: *coordonează echipele de voluntari ale proiectelor*;

▪ „două săptămâni **a** lunii” (Radio Moldova Actualități, 16.IX) – corect: *două săptămâni ale lunii*;

▪ „**a** cărei tată este veșnic absent” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *al cărei tată*;

▪ „controlul la frontieră **a** produselor” (Radio Moldova Tineret, 25.IX) – corect: *controlul la frontieră al produselor*;

▪ „de pe teritoriul raionului și **a** țării” (Vocea Basarabiei, 16.IX) – corect: *de pe teritoriul raionului și al țării*;

▪ „titlul acestui spectacol este ca și **a** CD-ului dumneavoastră” (Radio Moldova

Actualități, 27.IX) – corect: *titlul acestui spectacol este ca și al CD-ului dumneavoastră*;

- „posesori a pașapoartelor” (Vocea Basarabiei, 25.IX) – corect: *posesori ai pașapoartelor*;
- „ultimul cules a florilor” (Radio Moldova Actualități, 16.IX) – corect: *ultimul cules al florilor*;
- „fii sponsor a acestui eveniment” (Radio Moldova Actualități, 18.IX) – corect: *fii sponsor al acestui eveniment*;
- „rezultatele testelor de laborator a cărnii” (Radio Noroc, 19.IX) – corect: *rezultatele testelor de laborator ale cărnii*;

– utilizarea unei forme acordate greșit:

- „asupra întregii populații ai țării” (Radio Moldova Actualități, 16.IX) – corect: *asupra întregii populații a țării*;
- „riscul de întrerupere ale curentului electric” (Fresh FM, 19.IX) – corect: *riscul de întrerupere a curentului electric*;
- „acel strat care apără planeta noastră de razele ultraviolete al soarelui” (Radio Plai, 16.IX) – corect: *acel strat care apără planeta noastră de razele ultraviolete ale soarelui*;
- „perioada rece al anului” (Radio Moldova Actualități, 28.IX) – corect: *perioada rece a anului*.

Semnalăm și alte greșeli ce privesc articolul posesiv:

– prezența redundantă (inutilă) a articolului posesiv-genitival:

- „Asta se datorează alimentației de tip fast-food, a băuturilor acidulate îndulcite și a sedentarismului” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *Asta se datorează alimentației de tip fast-food, băuturilor acidulate îndulcite și sedentarismului*;
- „cu ocazia împlinirii a vârstei de 50 de ani” (Radio Moldova Actualități, 19.IX) – corect: *cu ocazia împlinirii vârstei de 50 de ani*;
- „grație atmosferei create și a jocului antrenant al actorilor” (Jurnal FM, 27.IX) – corect: *grație atmosferei create și jocului antrenant al actorilor* (prepoziția *grație* impune dativul, nu genitivul).

3.1.4. Dezacordul adjectivelor numerale

Am atestat și în această etapă de monitorizare dezacorduri ale adjectivelor numerale compuse. Cel mai frecvent se greșește prin utilizarea formelor de masculin în locul celor de feminin (mai rar, viceversa):

- „doisprezece grade” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *douăsprezece grade*;
- „doisprezece grade vor fi la Moscova” (Radio Moldova Actualități, 20.IX) – corect: *douăsprezece grade*;
- „plus doisprezece grade” (Jurnal FM, 28.IX) – corect: *plus douăsprezece grade*;
- „doisprezece luni” (Fresh FM, 27.IX) – corect: *douăsprezece luni*;
- „șapte – doisprezece metri pe secundă” (Jurnal FM, 27.IX) – corect: *doisprezece metri*;

- „**douăsprezece** ani de școală” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *doisprezece ani*;
- „până la **douăsprezece** metri pe secundă” (Radio Moldova Actualități, 16.IX) – corect: *doisprezece metri*;
- „**cincizeci și unu de mii** de lei” (MUZ FM, 20.IX) – corect: *cincizeci și una de mii de lei*;
- „**treizeci și unu** de percheziții” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *treizeci și una de percheziții*;
- „**treizeci și unu de mii** de lire sterline” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *treizeci și una de mii*;
- „plus **douăzeci și una** de grade” (Radio Polidisc, 17.IX, 20.IX) – corect: *douăzeci și unu de grade*;
- „Anul trecut au fost închise cincizeci și șapte de instituții, altele **șaizeci și unu** fiind reorganizate” (Vocea Basarabiei, 23.IX) – corect: *Anul trecut au fost închise cincizeci și șapte de instituții, altele șaizeci și una fiind reorganizate*;
- „când vor împlini **doi**, patru și **doisprezece** luni” (Radio Noroc, 27.IX) – corect: *când vor împlini două, patru și douăsprezece luni*.

Pentru exprimarea orei, numeralul *doi* și numeralele compuse cu *doi* trebuie să aibă formă de feminin. Am înregistrat, nu foarte frecvent, folosirea formelor de masculin în astfel de contexte:

- „la [ora] **doisprezece**” (Radio Moldova Tineret, 16.IX; 21.IX; Radio Noroc, 27.IX; MUZ FM, 27.IX) – corect: *la ora douăsprezece*;
- „**doisprezece** și cincisprezece minute” (Radio Noroc, 18.IX) – corect: *(ora) douăsprezece*.

3.1.5. Dezacordul în gen al adjectivelor

Dezacordul în gen are de obicei un caracter accidental, contextual, produs prin atracție, din neatenție etc.:

- „**însăși** el, meteorologul, promite” (MUZ FM, 16.IX) – corect: *însuși el, meteorologul, promite*;
- „prezentarea pe care a făcut-o **însăși** autorul” (Radio Moldova Actualități, 29.IX) – corect: *însuși autorul*.

3.1.6. Alte dezacorduri:

- „Astfel, **cei** mai bine plătiți sunt angajații din domeniul financiar...” (Radio Polidisc, 20.IX) – corect: *cel mai bine plătiți sunt angajații din domeniul financiar*;
- „în ciuda interdicției de activare **emisă**...” (Radio Moldova Actualități, 20.IX) – corect: *în ciuda interdicției de activare emise...*;
- „interdicțiile de export **impus** vinurilor moldovenești” (Radio Stil, 16.IX) – corect: *interdicțiile de export impuse vinurilor moldovenești*;
- „măsuri concrete **referitor la** lichidarea deșeurilor” (Radio Moldova Actualități, 28.IX) – corect: *măsuri concrete referitoare la lichidarea deșeurilor*;

▪ „despre avantajele și prioritățile acestei culturi... mai rar **întâlnită** în Moldova...” (Radio Moldova Actualități, 16.IX) – corect: *despre avantajele și prioritățile acestei culturi... mai rar **întâlnite** în Moldova...*;

▪ „a fost transmisă unei întreprinderi de stat **aflată** în insolvabilitate” (Radio Moldova Actualități, 18.IX) – corect: *a fost transmisă unei întreprinderi de stat **aflate** în insolvabilitate.*

3.1.7. Dezacorduri la nivel transfrastic:

▪ „**Copiii** nevăzuți nu-ți bagă degetele în ochi. Îți **deschide** mai degrabă sufletul...” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: ***Copiii** nevăzuți nu-ți bagă degetele în ochi. Îți **deschid** mai degrabă sufletul;*

▪ „observăm multe **seriale** din astea cu vampiri... care **atrage** foarte mult publicul” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *observăm multe **seriale** din astea cu vampiri... care **atrag** foarte mult publicul.*

3.2. Care în loc de pe care

Utilizarea fără prepoziția funcțională *pe* a pronumelui relativ *care* cu funcție de complement direct este o greșeală frecventă la multe posturi de radio monitorizate:

▪ „despre cei **care** îi întâlnești” (Radio Moldova Tineret, 17.IX) – corect: *despre cei **pe care** îi întâlnești;*

▪ „Cheia spre adevărul **care** Dumnezeu dorește să ni-l transmită...” (Micul Samaritean, 17.IX) – corect: *Cheia spre adevărul **pe care** Dumnezeu dorește să ni-l transmită...*;

▪ „prea mult timp liber **care** nu are cu ce să-l umple” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *prea mult timp liber **pe care** nu are cu ce să-l umple;*

▪ „serial **care** l-am privit” (Radio Moldova Tineret, 19.IX) – corect: *serial **pe care** l-am privit;*

▪ „această piesă **care** am ascultat-o” (Radio Chișinău, 23.IX) – corect: *această piesă **pe care** am ascultat-o;*

▪ „cenaclul **care** l-ai inițiat” (Radio Chișinău, 27.IX) – corect: *cenaclul **pe care** l-ai inițiat;*

▪ „sunt piesele **care** le vom asculta” (Radio Plai, 28.IX) – corect: *sunt piesele **pe care** le vom asculta;*

▪ „mulțumim pentru dedicațiile **care** le-ați expedit” (Radio Plai, 28.IX) – corect: *mulțumim pentru dedicațiile **pe care** le-ați expedit;*

▪ „pe lângă cele funcții **care** le-am numit anterior” (Radio Moldova Actualități, 26.IX) – corect: *pe lângă acele funcții **pe care** le-am numit anterior;*

▪ „vin al producătorului autohton **care**-l susținem” (MUZ FM, 16.IX) – corect: *vin al producătorului autohton **pe care**-l susținem;*

▪ „facultăți **care** le puneți la dispoziția...” (Vocea Basarabiei, 25.IX) – corect: *facultăți **pe care** le puneți la dispoziția...*

3.3. „Ca și”

Apariția unui *și* parazitar în încercarea de a evita o cacofonie (*ca și cadru didactic*) se extinde și în exemple unde nu mai este vorba de cacofonii (*ca și primar*). Pentru evitarea cacofoniei, se recomandă folosirea prepoziției *drept* sau a locuțiunii prepoziționale *în calitate de*, atunci când substantivul exprimă o calitate, și a locuțiunilor prepoziționale *din punctul de vedere*, *în ce privește* etc., atunci când este vorba de un subordonat de relație:

- „dezvoltarea lor **ca și** personalitate” (Micul Samaritean, 17.IX) – corect: *dezvoltarea lor ca personalitate*;
- „**ca și** autoritate europeană” (Vocea Basarabiei, 24.IX) – corect: *ca autoritate europeană*;
- „Dumneavoastră **ca și** folclorist” (Radio Moldova Actualități, 26.IX) – corect: *Dumneavoastră ca folclorist*;
- „**ca și** dirijor” (Radio Moldova Actualități, 27.IX) – corect: *ca dirijor/în calitate de dirijor*.

3.4. Greșeli de utilizare a prepozițiilor și a locuțiunilor prepoziționale

3.4.1. „Din punct de vedere al...”

Urmată de un substantiv în genitiv, locuțiunea *din punct(ul) de vedere* trebuie să conțină forma articulată hotărât a substantivului *punct*. Atunci când urmează un adjectiv, *punct* va fi nearticulat (*din punctul de vedere al economiei* – *din punct de vedere economic*). Se constată ezitări în utilizarea acestor locuțiuni:

- „din **punct** de vedere al debitului de apă” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *din punctul de vedere al debitului de apă*;
- „din **punct** de vedere al utilizării carburanților” (Vocea Basarabiei, 24.IX) – corect: *din punctul de vedere al utilizării carburanților*;
- „din **punctul** de vedere financiar” (Radio Moldova Actualități, 20.IX) – corect: *din punct de vedere financiar*.

3.4.2. Absența prepoziției *de* după numerale

Numeralele de la 20 în sus nu se atașează direct substantivului, ci sunt urmate de prepoziția *de*. Am identificat și de această dată multe situații de omitere a prepoziției la posturile monitorizate:

- „**200** [] kilometri” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *200 de kilometri*;
- „douăzeci și două [] grade” (Jurnal FM, 16.IX) – corect: *douăzeci și două de grade*;
- „**50** [] kilometri” (Jurnal FM, 20.IX) – corect: *50 de kilometri*;
- „**21** [] grade” (Jurnal FM, 25.IX) – corect: *21 de grade*;
- „**1020** [] tone de grâu” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *1020 de tone de grâu*;
- „cinci sute nouăzeci și șase [] milioane” (Radio Plai, 17.IX) – corect: *cinci sute nouăzeci și șase de milioane*;

- „**30** [] procente” (Vocea Basarabiei, 16.IX) – corect: **30 de procente**;
- „**douăzeci și cinci** [] orașe” (Radio Moldova Actualități, 29.IX) – corect: **douăzeci și cinci de orașe**;
- „**două sute** [] cazuri grave” (Radio Moldova Actualități, 17.IX) – corect: **două sute de cazuri grave**.

Semnalăm și greșeala inversă (mai rar), de folosire a prepoziției *de* după numerale de la 1 la 19 și după numeralele compuse cu acestea:

- „juriu format din **219 de** experți” (Radio Moldova Actualități, 17.IX) – corect: **219 experți**;
- „**15 de** minute” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: **15 minute**;
- „**310 de** procese-verbale” (MUZ FM, 20.IX) – corect: **310 procese-verbale**.

3.4.3. Folosirea unei prepoziții neadecvate în context

Suprapunerea mai multor tipare sintactice are ca rezultat apariția într-un anumit context a unei prepoziții specifice altui tipar sintactic. Am înregistrat mai multe cazuri de folosire incorectă a unor prepoziții:

- „cel mai cald va fi **la** sud” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *cel mai cald va fi în sud*;
- „24-25 [de grade] **la** sud” (Radio Chișinău, 17.IX) – corect: **în sud**;
- „**la** sud se vor atesta 17-20 [de grade]” (Jurnal FM, 20.IX) – corect: **în sud**;
- „**la** Telecentru” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: **în Telecentru**;
- „localitățile **de la** nord” (Radio Plai, 21.IX) – corect: *localitățile din nord*;
- „**de la** Ciocana” (Radio Plai, 21.IX) – corect: **din Ciocana**;
- „obsedată **cu** transmiterea” (Jurnal FM, 20.IX) – corect: *obsedată de transmiterea*;
- „este o mare diferență **dintre** Creator și creația Lui...” (Micul Samaritean, 17.IX) – corect: *este o mare diferență între Creator și creația Lui*;
- „una **din** persoane era originară din...” (Fresh FM, 16.IX) – corect: *una dintre persoane era originară din...*;
- „dacă sunteți interesați **în** știință” (Micul Samaritean, 20.IX) – corect: *dacă sunteți interesați de știință*;
- „a mers **în** Londra” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *a mers la Londra*;
- „salutări transmitem și **în** Leova” (Radio Noroc, 22.IX) – corect: *salutări transmitem și la Leova*;
- „următorul film, care **datează cu** anul 2005” (Radio Chișinău, 24.IX) – corect: *următorul film, care datează din anul 2005*.

3.5. Anacolutul

Anacolutul este un fenomen de discontinuitate sintactică specific vorbirii libere. Un anumit tipar sintactic cu care se începe fraza este abandonat pe parcurs și continuat de un alt tipar de construcție. Greșeala se produce pentru că vorbitorul își regândește formularea

chiar în timpul emiterii mesajului sau pentru că uită pe parcurs cu ce tipar de construcție și-a început enunțul:

- „**Tu** îți este clar regulamentul?” (MUZ FM, 10.IX) – corect: *Îți este clar regulamentul?*;
- „[ascultător] **pe care** încercăm astăzi să îi aflăm numele” (Radio Noroc, 20.IX) – corect: *[ascultător] al cărui nume încercăm să-l aflăm astăzi.*

3.6 Greșeli de utilizare a adverbului

3.6.1. Sporadic, am constatat acordul greșit al adverbului:

- „**suficienți** de puternici” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *suficient de puternici*;
- „avem mai **puține** de 10 minute” (Radio Noroc, 21.IX) – corect: *avem mai puțin de 10 minute.*

3.7. Greșeli de topică (ordinea cuvintelor):

- „studentii din anul întâi **de calitate**” (Vocea Basarabiei, 25.IX) – corect: *studentii de calitate din anul întâi*;
- „Un lot de icoane și alte mărfuri, **valoarea cărora** depășește un milion de lei...” (Jurnal FM, 25.IX) – corect: *alte mărfuri, a căror valoare depășește un milion de lei*;
- „Acordul de liber schimb cu Uniunea Europeană, **textul căruia** deocamdată nu este făcut public” (Radio Polidisc, 18.IX) – corect: *Acordul de liber schimb cu Uniunea Europeană, al cărui text deocamdată nu este făcut public*;
- „proiectul, **implementarea căruia** a început...” (Vocea Basarabiei, 16.IX) – corect: *proiectul a cărui implementare a început...*;
- „unicul acord, **importanța căruia** nu este pusă la îndoială” (Vocea Basarabiei, 17.IX) – corect: *unicul acord a cărui importanță nu este pusă la îndoială*;
- „doisprezece agenți economici, **copiii cărora**...” (Vocea Basarabiei, 24.IX) – corect: *doisprezece agenți economici, ai căror copii...*;
- „asociații, **membrii cărora** vor putea...” (Radio Moldova Actualități, 27.IX) – corect: *asociații, ai căror membri vor putea...*;
- „Anton Moraru, **numele căruia**...” (Radio Moldova Actualități, 29.IX) – corect: *Anton Moraru, al cărui nume...*;
- „monumente vechi, **ușile cărora** se deschid pentru vizitatori” (Vocea Basarabiei, 20.IX) – corect: *monumente vechi, ale căror uși se deschid pentru vizitatori.*

În exemplele citate (cu excepția unuia), greșeala se comite sub influența modelului rusesc.

III. Lexic, semantică, stilistică

4. Greșeli de lexic și de semantică

4.1. Pleonasmul

Pleonasmul (constând în asocierea unor cuvinte apropiate din punct de vedere

semantic) este o abatere destul de frecvent întâlnită în emisiunile de radio:

- „**cea mai ideală** soluție” (Radio Moldova Actualități, 16.IX) – corect: *soluția ideală*;
- „și-au **adus aportul** la aceasta” (Micul Samaritean, 17.IX) – corect: *au contribuit la aceasta*;
- „Ucraina își **aduce contribuția** la proiectul...” (Radio Chișinău, 25.IX) – corect: *Ucraina contribuie la proiectul...*;
- „fiecare profesie în parte își **aduce contribuția** societății” (Radio Noroc, 20.IX) – corect: *fiecare profesie în parte contribuie la prosperarea societății*;
- „dar, **la convenirea reciprocă**, s-a jucat pe stadionul...” (Radio Moldova Actualități, 16.IX) – corect: *dar, după o înțelegere reciprocă, s-a jucat pe stadionul...*;
- „**înțelegerea convenită** de Statele Unite și Rusia prin miniștrii lor...” (Radio Moldova Actualități, 17.IX) – corect: *înțelegerea la care au ajuns Statele Unite și Rusia prin miniștrii lor...*;
- „**la fel ca și** istoria lui Avraam” (Micul Samaritean, 17.IX) – corect: *la fel ca istoria lui Avraam/ca și istoria lui Avraam*;
- „Uniunea Europeană **aniversează** 50 de **ani** de la semnarea Tratatului de la Roma...” (Radio Chișinău, 19.IX) – corect: *Uniunea Europeană marchează 50 de ani de la semnarea Tratatului de la Roma*;
- „un erou care ajunge la **aniversarea** a douăzeci **de ani**” (Radio Noroc, 20.IX) – corect: *un erou care ajunge la a douăzecea aniversare*;
- „dacă nu **revine înapoi**” (Radio Plai, 21.IX) – corect: *dacă nu revine*;
- „**revenim din nou** în cadrul emisiunii” (Radio Moldova Actualități, 17.IX) – corect: *revenim în cadrul emisiunii*;
- „**Continuați să rămâneți** alături de Radio Micul Samaritean” (Micul Samaritean, 17.IX) – corect: *Fiți și în continuare/Rămâneți alături de Radio Micul Samaritean*;
- „ideea **cea mai principală**” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *ideea principală/ideea cea mai importantă*;
- „**strada Calea Ieșilor**”, „**strada Calea Orheiului**” (MUZ FM, 20.IX) – corect: *Calea Ieșilor, Calea Orheiului (strada = calea)*;
- „Noi **ne întoarcem înapoi**... în Moldovioara noastră” (Radio Plai, 16.IX) – corect: *Noi ne întoarcem... în Moldovioara noastră*;
- „**își împărtășește** experiența **sa**” (MUZ FM, 25.IX) – corect: *își împărtășește experiența*;
- „stabilirea metodelor concrete de **evaluare și estimare** a valorii de piață” (Radio Moldova Actualități, 18.IX) – corect: *stabilirea metodelor concrete de estimare a valorii de piață*;
- „**le-a dorit** tuturor **urări** de bine” (Radio Moldova Actualități, 19.IX) – corect: *le-a adresat tuturor urări de bine*.

4.2. Folosirea greșită sau „inutilă” a unui cuvânt în locul altuia

4.2.1. Necunoașterea formei cuvintelor

Am înregistrat mai multe cuvinte utilizate cu o formă incorectă:

- „**studiou**” (Radio Moldova Actualități, 18.IX; Radio Moldova Tineret, 19.IX; Radio Chișinău, 23.IX, 27.IX; Jurnal FM, 26.IX) – corect: *studio*;
- „în urma acestui **embargou**” (Radio Chișinău, 17.IX) – corect: *embargo*;

- „Rusia a impus embargou” (Radio Noroc, 20.IX; MUZ FM, 20.IX; Radio Plai, 27.IX) – corect: *embargo*;
- „mottou” (MUZ FM, 20.IX) – corect: *motto*;
- „Nu am văzut niciun solou cu Vladimir Serbușcă” (Radio Moldova Actualități, 27.IX) – corect: *solo*;
- „președenției lituaniene” (Radio Chișinău, 17.IX) – corect: *președinție*;
- „deține președenția” (Hit FM, 23.IX) – corect: *președinție*;
- „stend” (Radio Moldova Actualități, 20.IX; Vocea Basarabiei, 25.IX; Radio Polidisc, 17.IX) – corect: *stand*;
- „grenate” (Vocea Basarabiei, 25.IX) – corect: *grenade*;
- „cafeina din spray intră în fluxul sanguin treptat” (Radio Chișinău, 17.IX) – corect: *sangvin*;
- „gurmanii” (Radio Moldova Tineret, 20.IX) – corect: *gurmanzii*;
- „anorexici” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *anorectici*;
- „Tenismanul moldovean Radu Albot...” (Radio Chișinău, 23.IX) – corect: *tenismenul*;
- „recordsmeni” (MUZ FM, 26.IX) – corect: *recordmeni*;
- „în fața prezidiumului” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *prezidiu*;
- „când se naște un gemene” (Micul Samaritean, 17.IX) – corect: *când se naște un geamăn*;
- „a fost învins în prima rundă de mongolezul...” (Radio Moldova Actualități, 18.IX) – corect: *mongolul*;
- „minciunos” (Micul Samaritean, 17.IX; Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *mincinos*;
- „pentru a absoarbe” (Radio Chișinău, 27.IX) – corect: *a absorbi*;
- „ar fi estorcat” (Radio Plai, 28.IX) – corect: *ar fi extorcat*;
- „milioneer” (Radio Noroc, 21.IX) – corect: *millionar*;
- „muzeu de artinazat” (Radio Noroc, 27.IX) – corect: *artizanat*.

4.2.2. Modificarea structurii unor construcții fixate

Nu este recomandabil ca structura construcțiilor fixate în limbă să fie modificată. Am înregistrat o expresie modificată din cauza suprapunerii mentale peste alte construcții asemănătoare semantic sau/și formal:

- „își țin gura după dinți dacă li se cere” (Vocea Basarabiei, 16.IX) – corect: *își țin guralîși înghit limba/își țin limba în frâu*.

4.2.3. Cuvinte neadecvate semantic (de cele mai multe ori, mai „nobile”)

Am consemnat câteva cuvinte nepotrivite, unele simțite ca fiind mai „nobile” (*a servi*, în loc de *a mânca* sau *a bea*), altele sunt inadvertențe contextuale:

- „să servești și un pic de vin de casă” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *să guști și un pic de vin de casă*;
- „în calitate de coorganizatori evoluează...” (Radio Moldova Actualități, 16.IX) – corect: *în calitate de coorganizatori participă...*;

▪ „numărul de telefon care **se finisează** cu cifrele...” (Radio Noroc, 21.IX) – corect: *numărul de telefon care se termină cu cifrele...*

4.2.4. Utilizarea anglicismelor și calcurile după engleză

În locul corespondentelor românești, se preferă deseori „traduceri” neadecvate ale unor cuvinte și construcții din limba engleză:

▪ „dacă vrei să **aplici** pentru o bursă” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *dacă vrei să candidezi pentru o bursă;*

▪ „Oricine poate **aplica**?” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *Oricine poate candida?/ Oricine se poate înscrie?;*

▪ „concurs de poezie, la care ai putea **aplica** chiar tu” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *concurs de poezie, la care ai putea participa chiar tu;*

▪ „douăzeci de minute **trecute peste** ora zece” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *este ora zece și douăzeci de minute;*

▪ „**aplicant**” (Radio Plai, 21.IX) – corect: *solicitant (de viză).*

4.3. Erori de traducere

Traducerile determină uneori apariția unor formulări mai puțin inspirate:

▪ „mulțimea de **trupuri** de pe conștiința sa” (Radio Moldova Tineret, 19.IX) – corect: *mulțimea de cadavre de pe conștiința sa.*

4.4. Calcuri după limba rusă și împrumuturi inutile (barbarisme)

4.4.1. La posturile monitorizate, am întâlnit barbarisme:

▪ „un **reestru**” (MUZ FM, 20.IX) – corect: *un registru/o listă;*

▪ „adică să te **zăvodim** de luni...” (Jurnal FM, 16.IX) – corect: *adică să te activizăm de luni.*

4.4.2. Am înregistrat numeroase calcuri lingvistice după limba rusă:

▪ „**Cum weekendul**?” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *Cum a fost weekendul?;*

▪ „**Cum dispoziția** acolo la sud?” (Radio Plai, 16.IX) – corect: *Cum e/este dispoziția acolo în sud?;*

▪ „a răsunat **numai ce** numele...” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *a răsunat adineaori/chiar acum/acum câteva clipe numele;*

▪ „parcă a fost **numai ce** o eclipsă de soare” (Radio Plai, 27.IX) – corect: *parcă a fost adineaori/ acum o clipă o eclipsă de soare;*

▪ „**culeg** numărul” (Jurnal FM, 25.IX) – corect: *formez numărul;*

▪ „așteptăm **sunetul** tău” (MUZ FM, 20.IX) – corect: *așteptăm apelul/telefonul tău;*

▪ „și noi vă mulțumim că ați venit cu **sunet**” (Radio Plai, 27.IX) – corect: *și noi vă mulțumim pentru telefon/apel/apelul telefonic;*

- „**include** radioul” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *deschide radioul*;
- „mulțumim [...] și celor care de-abia și-au **inclus** aparatele de radio” (Radio Chișinău, 17.IX) – corect: *au deschis aparatele de radio*;
- „Ai aparat de radio acasă? Poți să-l **incluzi**...” (Jurnal FM, 25.IX) – corect: *Ai aparat de radio acasă? Poți să-l deschizi*;
- „hai s-o **includ** deja pe post” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *o pun deja pe post*;
- „să putem **include** melodia... preferată” (Jurnal FM, 21.IX) – corect: *să putem difuza/transmite/pune pe post melodia... preferată*;
- „rugați șoferul să **includă** Radio Plai” (Radio Plai, 27.IX) – corect: *rugați șoferul să deschidă Radio Plai*;
- „aceste motoare electrice... tocmai la demarare ele **se includ**” (Radio Chișinău, 23.IX) – corect: *aceste motoare electrice... tocmai la demarare ele se pornesc/se pun în funcțiune*;
- „a **stîns** telefonul” (Jurnal FM, 16.IX) – corect: *a închis telefonul*;
- „la dispoziția **abiturienților**” (Vocea Basarabiei, 25.IX) – corect: *la dispoziția candidaților (la admitere)*;
- „**plus la asta**” (Radio Plai, 20.IX, 21.IX, 27.IX; Jurnal FM, 21.IX; Radio Moldova Tineret, 21.IX; MUZ FM, 26.IX, 27.IX) – corect: *în plus*;
- „ora nouă **zero zero**” (Radio Moldova Tineret, 16.IX; Radio Plai, 20.IX) – corect: *ora nouă (fix)*;
- „până la douăzeci și unu **zero zero**” (Jurnal FM, 20.IX; MUZ FM, 20.IX) – corect: *până la douăzeci și unu*;
- „luni **deja** să te concentrezi, să vii cu alte intenții...” (MUZ FM, 20.IX) – corect: *luni să te concentrezi, să vii cu alte intenții*;
- „**deja** după ce ascultăm și o melodie” (Jurnal FM, 21.IX) – corect: *după ce ascultăm și o melodie*;
- „Noi ne auzim **deja** dincolo de ora exactă” (Jurnal FM, 21.IX) – corect: *(Noi) ne auzim dincolo de ora exactă*;
- „o să-i înveți tu **deja**” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *o să-i înveți tu de-acum (înainte)*;
- „ne reauzim **deja** cu tine mâine” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *ne reauzim mâine*;
- „**cu ziua de naștere** te felicită...” (Jurnal FM, 16.IX) – corect: *cu ocazia zilei de naștere te felicită...*;
- „un mesaj de felicitare **cu ziua nunții**” (Jurnal FM, 21.IX) – corect: *un mesaj de felicitare cu prilejul nunții*;
- „**felicitată** cu sărbătoarea ziua numelui” (Jurnal FM, 21.IX) – corect: *felicitată de ziua numelui*;
- „o **feliciți** cu Sfânta Maria” (Jurnal FM, 21.IX) – corect: *o feliciți de Sfânta Maria*;
- „**felicitări** cu Sfântul Ion” (Radio Noroc, 22.IX) – corect: *felicitări de Sfântul Ion/ felicitări cu prilejul Sfântului Ion*;
- „toate **unitățile de transport** vor fi dotate...” (Jurnal FM, 26.IX) – corect: *toate mijloacele de transport vor fi dotate...*;
- „conduceau **unitățile de transport** fără permis” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *mijloacele de transport*;
- „ceilalți oameni vor **lua** și ei **apă în gură**” (Jurnal FM, 28.IX) – corect: *ceilalți oameni vor tăcea și ei mâlc/vor tăcea ca peștele/ca pământul/ca melcul*;

- „dar **până când** învățați” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: *dar deocamdată învățați*;
- „**Până când** n-ai bătut...” (MUZ FM, 10.IX) – corect: *deocamdată n-ai bătut...*;
- „femei sunt mai multe decât bărbați, **până când**” (Jurnal FM, 17.IX) – corect: *femei sunt mai multe decât bărbați, deocamdată*;
- „**Spre regret**, timpul trece repede...” (Radio Chișinău, 20.IX) – corect: *Din păcate, timpul trece repede/Spre regretul meu/nostru, timpul trece repede*;
- „până **la moment**” (Radio Moldova Tineret, 17.IX) – corect: *până acum/până în acest moment*;
- „temperaturile de **la moment**” (Radio Moldova Tineret, 18.IX, 19.IX) – corect: *temperaturile din acest moment/de la această oră/temperatura pentru moment*;
- „**la moment**” (MUZ FM, 26.IX) – corect: *pentru moment*;
- „**îndeplinea** fișa de înscriere” (Radio Moldova Tineret, 17.IX) – corect: *completa fișa de înscriere*;
- „programul **nu lucrează**” (Radio Moldova Actualități, 28.IX) – corect: *programul nu funcționează/nu merge*;
- „**sunt foarte bravo** internații noștri” (Jurnal FM, 17.IX) – corect: *sunt extraordinari internații noștri*;
- „băiatul **este bravo**” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – corect: *băiatul este demn de admirație/este de toată lauda/merită respect /merită toate laudele*;
- „e foarte **bravo** fata asta” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *e tare fata asta/grozavă fata asta*;
- „oricum, **sunt bravo**” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *oricum, sunt tari/sunt grozavi*;
- „**cât de naiv n-ar suna**” (Radio Moldova Tineret, 19.IX) – corect: *oricât de naiv ar suna*;
- „chiar **îmi este interesant**” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: *chiar sunt curios/chiar mă interesează*;
- „**mi-i interesant** ce-o să urmeze” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *sunt curios (să știu) ce-o să urmeze*;
- „Toată lumea, la apel: Petrescu – **eu!** Codreanu – **eu!** Ionescu – **eu!**” (Radio Chișinău, zilnic) – corect: *Toată lumea, la apel: Petrescu – prezent! Codreanu – prezent! Ionescu – prezent!*;
- „facem **totalurile**” (MUZ FM, 20.IX) – corect: *facem bilanțul*;
- „vrem **să facem** deja **totalurile**” (Radio Plai, 27.IX) – corect: *vrem să facem bilanțul*;
- „oriunde **nu te-ai afla**” (MUZ FM, 26.IX) – corect: *oriunde te-ai afla*;
- „Permisul... îl primiți **oriunde n-ați fi**” (Radio Plai, 16.IX) – corect: *Permisul... îl primiți oriunde ați fi*;
- „de oricare formă **n-ar fi**” (Radio Noroc, 17.IX) – corect: *de orice formă ar fi*;
- „969 [] tone de grâu, pe care ulterior le-**a realizat**” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *969 de tone de grâu, pe care ulterior le-a comercializat*;
- „Federația beneficiază de **careva** susțineri...” (Radio Moldova Actualități, 20.IX) – corect: *Federația beneficiază de o anumită susținere/Federația beneficiază parțial de susținere*;
- „**careva** acte de identitate” (MUZ FM, 27.IX) – corect: *acte de identitate (careva este pronume = cineva)*;
- „**în rezultat**, a fost grav rănit șoferul camionului” (Radio Plai, 21.IX) – corect: *drept rezultat, a fost grav rănit șoferul camionului/în urma accidentului...*;

- „**în rezultatul** acestei decizii” (Vocea Basarabiei, 17.IX) – corect: **în urma** acestei decizii/**ca rezultat al** acestei decizii;
- „**în rezultat**, ea a murit” (MUZ FM, 27.IX) – corect: **drept rezultat**, ea a murit;
- „una dintre întrebări la care am dori **să se expună** plăieșii noștri” (Radio Plai, 20.IX) – corect: **una dintre întrebările la care am dori să răspundă** plăieșii noștri;
- „medicii... vor putea **să se expună**” (Jurnal FM, 16.IX) – corect: **medicii... vor putea să se pronunțe/să-și expună părerea**;
- „până nu se rezolvă **întrebările**” (Jurnal FM, 17.IX) – corect: **până nu se rezolvă problemele**;
- „**să dau** o ultimă **întrebare**” (Jurnal FM, 19.IX) – corect: **să pun/să adresez o ultimă întrebare**;
- „Ce e scris cu penița, nu tai cu bărdița” (Radio Plai, 20.IX) – corect: **Ce e scris, rămâne scris**;
- „trafic ilicit de mărfuri **în sumă** de peste 450 de mii de lei” (Radio Polidisc, 17.IX) – corect: **în valoare de**;
- „**colaboratorii** de poliție” (Radio Polidisc, 19.IX) – corect: **angajații** poliției;
- „dar **inclusiv și** prin Londra” (Radio Plai, 16.IX) – corect: **inclusiv prin** Londra;
- „Discuția **se primește** ca nuca de perete” (Radio Plai, 17.IX) – corect: **Discuția este/iese ca nuca de perete**;
- „precum și **reieșind** din practica internațională” (Radio Plai, 17.IX) – corect: **precum și pornind de la/ținând cont de practica internațională**;
- „**reieșind din** considerentul” (Radio Moldova Actualități, 29.IX) – corect: **pornind de la/luând în considerare faptul**;
- „**tot anu-împrejur**” (Jurnal FM, 17.IX) – corect: **tot anul**.

4.5. Greșeli de neadecvare contextuală fără intenție, accidentală; atracții semantice, diverse confuzii, lipsă de inspirație, elipse nerecomandate:

- „îi dorim [unei sportive] să ajungă și la locul doi și chiar întâi și nu doar la cadeți, dar și la **monsiori**” (Radio Chișinău, 23.IX) – corect: **îi dorim [unei sportive] să ajungă și la locul doi și chiar întâi și nu doar la cadeți, dar și la seniori**;
- „dacă vreți **să ne vociferăți** variantele voastre” (Jurnal FM, 17.IX) – corect: **dacă vreți să ne spuneți/comunicați** variantele voastre;
- „să ne **vocifereze** acest catren” (Radio Plai, 27.IX) – corect: **să ne spună/recite** acest catren;
- „în nordul țării vor cădea **averse slabe**” (Radio Moldova Actualități, 20.IX) – corect: **în nordul țării vor cădea ploi slabe de scurtă durată** (contradicție în termeni: *aversă* „ploaie torențială = abundentă”);
- „**stagiere**” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: **stagiu** (cuvânt inexistent);
- „un **defileu** de toată frumusețea” (MUZ FM, 26.IX) – corect: **o prezentare de modă/ o defilare de modă de toată frumusețea**;
- „Pentru **investirea** noului executiv au votat...” (Radio Moldova Actualități, 19.IX) – corect: **întreținerea** (atracție paronimică);
- „copiii sunt **impuși** să fure” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – corect: **copiii sunt obligați/siliți/constrânși să fure**;
- „**cosmetică**” (Radio Moldova Tineret, 21.IX) – corect: (produse) **cosmetice**;
- „**la sigur**, ai la îndemâna ta un telefon” (MUZ FM, 20.IX) – corect: **sigur/cu siguranță**, ai la îndemâna ta un telefon;

- „Încercați să găsiți un punct unde **la sigur** va prinde” (Radio Plai, 17.IX) – corect: *Încercați să găsiți un punct unde **cu siguranță** va prinde;*
- „**la sigur**, vei avea o șansă” (MUZ FM, 26.IX) – corect: ***cu siguranță/cu certitudine**, vei avea o șansă;*
- „salariații din **imobil** au fost remunerați...” (Radio Polidisc, 20.IX) – corect: *salariații din **imobiliare**;*
- „**de mâine** meteorologii **transmit** ploi cu descărcări electrice” (Radio Stil, 16.IX) – corect: ***pentru mâine** meteorologii **anunță/prognozează** ploi cu descărcări electrice;*
- „următoarele poziții vor fi **decorate** cu cartele de reduceri” (Hit FM, 19.IX) – corect: *următoarele poziții vor fi **premiat** cu cartele de reduceri;*
- „**pe finala** acestei emisiuni” (Radio Noroc, 21.IX) – corect: ***pe/la finalul** acestei emisiuni.*

4.6. Regionalisme și lexeme (sau forme) familiare:

- „la cules de **poamă**” (Radio Plai, 20.IX) – corect: *la cules de **struguri**;*
- „Domnul Gheorghe va reuși să vadă ce-i cu **poama**” (Radio Plai, 17.IX) – corect: *ce-i cu **strugurii**;*
- „pentru noua **roadă**” (Radio Moldova Actualități, 17.IX) – corect: *pentru noua **recoltă**;*
- „grăbiți-vă să strângeți **roada**” (Radio Plai, 27.IX) – corect: *grăbiți-vă să strângeți **recolta**;*
- „Nici **n-au dovedit** cititorii noștri să prindă gustul...” (Vocea Basarabiei, 17.IX) – corect: *Nici **n-au reușit** cititorii noștri să prindă gustul...*

5. Stilistică

Unele fapte lingvistice observate în perioada de monitorizare ies din sfera normării rigide, putând fi caracterizate ca abateri de ordin stilistic, care pun o anumită etichetă asupra vorbitorului.

5.1. Am înregistrat unele **cacofonii**:

- „acum, **ca concluzie**” (Vocea Basarabiei, 23.IX) – corect: *acum, **în concluzie/acum, ca o concluzie**;*
- „pentru **că campania**” (Radio Plai, 16.IX) – corect: ***deoarece** campania;*
- „a luat-o **drept ca compliment**” (Radio Moldova Tineret, 19.IX) – corect: *a luat-o **drept compliment** (semnalăm și pleonasmul);*
- „**ca configurație**” (Vocea Basarabiei, 24.IX) – corect: ***sub aspectul** configurației.*

5.2. Formulări defectuoase:

- „Unde **este cel mai predispus** omul de a i se fura ceva?” (Radio Moldova Actualități, 16.IX) – corect: *Unde **i se poate fura cel mai des** omului ceva?;*
- „tu ești norocosul **care se termină cu numărul**...” (Radio Noroc, 28.IX) – corect: *tu ești norocosul **cu numărul care se termină cu cifrele**...;*
- „**Legea cu ghișeul unic** a fost aprobată...” (Radio Moldova Actualități, 18.IX) – corect: ***Legea privind instituirea ghișeului unic** a fost aprobată...;*

▪ „aceasta era o organizație de import bine pusă la punct a produselor materiei prime” (Radio Noroc, 20.IX) – corect: *aceasta era o organizație – bine pusă la punct – de import al materiei prime.*

5.3. Repetiții:

▪ „Incidentul a avut loc în apropiere de edificiul unde avea loc o prezentare de modă” (Radio Stil, 26.IX) – corect: *Incidentul s-a produs în apropierea edificiului unde avea loc o prezentare de modă;*

▪ „continuăm în continuare cu Nika” (Radio Noroc, 28.IX) – corect: *continuăm cu Nika.*

5.4. Elemente argotice:

▪ „băi” (Radio Moldova Tineret, 21.IX; Radio Plai, 27.IX); „poate, băi” (MUZ FM, 26.IX) – interjecție familiară, argotică, nepotrivită pentru emisiunile de radio în calitate de „formulă de adresare”.

5.5. Unele fapte de limbă înregistrate nu reprezintă greșeli de exprimare sau abateri de la normă sancționabile, de aceea au fost încadrate la capitolul *Recomandări* (inclusiv în tabelele realizate pentru fiecare post monitorizat). Este vorba de anumite *clișee lingvistice* de evitat; de situațiile în care norma este permisivă și admite două variante (însă varianta de pe poziția întâi este *recomandabilă*, adică preferabilă variantei a doua, care este doar *admisă*); de anumite lexeme utilizate abuziv etc.:

▪ „vizavi de anumite fenomene sociale” (Jurnal FM, 20.IX) – recomandabil: *față de/privind anumite fenomene sociale;*

▪ „nemulțumiri vizavi de banii și bunurile...” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – recomandabil: *față de/privind/cu privire la banii și bunurile...;*

▪ „ai și tu o părere vizavi de acest caz?” (Radio Moldova Tineret, 16.IX) – recomandabil: *ai și tu o părere despre/referitor la acest caz?;*

▪ „vizavi de prestația ta” (Radio Moldova Tineret, 18.IX) – recomandabil: *referitor la prestația ta;*

▪ „speaker”, „speakerul Igor Corman” (Radio Moldova Actualități, 16.IX, 20.IX; Jurnal FM, 27.IX; Radio Noroc, 18.IX, 27.IX) – recomandabil: *președinte al parlamentului/ președintele parlamentului, Igor Corman;*

▪ „doi mai”, „douăzeci și doi iunie” (Jurnal FM, 21.IX), „douăzeci și doi septembrie” (Radio Noroc, 20.IX) – recomandabil: *două mai, douăzeci și două iunie, douăzeci și două septembrie;*

▪ „păntru”, „pănicilină”, „amărican” (Jurnal FM, 28.IX) – recomandabil: *pentru, penicilină, american;*

▪ „s-au distrat pă cinste” (Radio Plai, 17.IX) – recomandabil: *s-au distrat pe cinste.*

Cât privește ortoepia, aproape la toate posturile monitorizate iese în evidență pronunțarea moale a consoanelor *ș* și *j*, aflate în rădăcină (de genul *șease, șeapte, dejea*

etc.), rostire specifică graiurilor de sud, în special graiului muntenesc, în dezacord însă cu norma literară. Remarcăm și excesul de oralitate și de forme familiare/populare, în special la emisiunile matinale („la **optșpe** ani”; „**paișpe**”; „ne-**o sunat**”; „din partea **me**” etc.). Oralitatea „abuzivă” devine deseori supărătoare.

Edițiile de știri sunt cele mai îngrijite sub aspectul calității limbii române. Emisiunile de divertisment, din păcate, abundă în greșeli de exprimare (curente în folosirea neîngrijită a limbii române).

Probleme comune pentru toate posturile de radio monitorizate:

- a. Pronunțarea și accentuarea greșită a cuvintelor.
- b. Diverse dezacorduri gramaticale și forme eronate.
- c. Confuziile semantice și neadecvările contextuale.
- d. Calcurile după limba rusă.
- e. Excesul de oralitate și de forme familiare/regionale.